

SLOVENYA PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Dış Temsilcilikler ve Uluslararası Etkinlikler
Genel M¼d¼rl¼đ¼

İÇİNDEKİLER

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ.....	14
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER.....	19
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER	19

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

A) Dış Ticaret Mevzuatı

2004 yılında Avrupa Birliği'ne üye olmasının ardından 1 Ocak 2007 tarihinde Eurozone ve Schengen bölgesine dahil olan Slovenya, Avrupa Birliği'nin dış ticaret ve gümrük politikasını tamamıyla uygulamaktadır.

Slovenya ile diğer AB üye ülkeleri arasındaki ticaret, malların serbest dolaşımına dayanmaktadır. AB üye ülkeleri arasında malların serbest dolaşımı sadece Birlik malı statüsüne sahip mallar için geçerli olup ticaret, gümrük kontrolü, gümrük vergileri, izin ve miktar sınırlaması veya eş etkili önlemler olmaksızın gerçekleştirilir.

AB üyesi olmayan ülkelere ithal edilen ürünler için Avrupa Birliği'nin ortak gümrük tarifeleri uygulanmaktadır.

Avrupa Birliği Ortak Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, üye ülkeler üçüncü ülkelere ithalatta ortak kuralları uygulamaktadır.

Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ülkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:

AB üyesi ülkelere ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulunan ticari savunma araçlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir.

https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütülen ve tamamlanan dumping, sübvansiyon ve korunma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir.

<https://trade.ec.europa.eu/tdi/index.cfm>

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/ negotiations-and-agreements/>

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ülkelere (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Halihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler için gümrük tarifelerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik etmek üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sıfırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelere gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkan tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>

İthalat Rejimi

Ürün ithalatı, malların üçüncü bir ülkeden (Antlaşmanın uygulanmadığı bir ülke veya bölgeden) veya Birlik gümrük bölgesinin bir parçası olmayan (Heligoland Adası, Büsingen, Ceuta, Melilla, Livigno, Campione d'Italiya bölgesi ve Lugano Gölü'nün İtalyan suları) üçüncü bir bölgeden AB gümrük bölgesine yani Slovenya'ya girişi anlamına gelir.

Slovenya'da, üçüncü bir ülkeden veya üçüncü bir bölgeden doğrudan mal girişi sadece Koper Limanı, Ljubljana Havaalanı (Jože Pučnik) veya posta yoluyla mümkündür.

Belirli mal türleri için öngörülen veterinerlik, bitki sağlığı veya diğer kontrollerin yapıldığına dair belgelerin beyannamelere eklenmesi gerekmektedir.

Kalite kontrolüne tabi tutulan taze meyve ve sebzeler, serbest dolaşım veya ihracat için serbest bırakılmadan önce Slovenya Cumhuriyeti Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Koruma müfettişi tarafından kontrol edilmelidir. Bu kontroller sınır kontrol noktalarında (Koper Limanı, Jože Pučnik Havaalanı ve Ljubljana Postanesi) veya diğer kontrol noktalarında (Ljubljana, Obrežje, Sežana, Celje ve Maribor) yapılır.

İthalatta KDV ithalat vergisi olarak ödenir. İthalat KDV'si ithalat vergilerinin gümrük hükümlerine göre hesaplanmasından sorumlu gümrük makamı tarafından tahsil edilir. Belirli şartlar yerine getirildiğinde, bu miktar KDV iadesinde beyan edilir.

İhracat Rejimi

Malların ihracatı, Topluluk mallarının Avrupa Birliği'nin gümrük bölgesinden üçüncü bir ülkeye (Avrupa Topluluğunu kuran Antlaşmanın uygulanmadığı arazi veya bölge) veya Avrupa Birliği'nin gümrük bölgesinin bir parçası olmayan üçüncü bir bölgeye çıkarılması anlamına gelir.

Mallar üçüncü ülkelerin gümrük bölgeleri üzerinden bir Üye Devletten diğerine aktarıldığında, ihracat prosedürü kullanılmaz. Mallar ihracat prosedürüne tabi tutulmadan önce, söz konusu mallar için bir çıkış özeti beyanı (Exit Summary Declaration-ESD) sunulmalıdır. ESD'de gerekli olan tüm bilgileri içeren düzenli bir gümrük beyannamesi vermek de mümkündür. İhracat beyanı veri işleme tekniği ile elektronik olarak yapılır. İhracat prosedürünün yerine getirilmesi için gereken belgeler (fatura, transit belgeler, tarım ürünleri için ihracat lisansı vb.) bildirimine eklenir.

Bazı durumlarda, veri işleme tekniği ile elektronik gümrük beyannamesi vermek gerekli değildir, çünkü mallar sözlü beyan temelinde ihraç edilebilir.

İhracat prosedürü hakkında bilgiye Financial Administration of the Republic of Slovenia web sayfasından erişilmektedir. <https://www.fu.gov.si/en/topics/#c5293>

B) Gümrük Tarifeleri ve Diğer Vergiler

Diğer üye ülkeler gibi Slovenya AB Ortak Gümrük Tarifelerini uygulamaktadır. İthalatta Avrupa Toplulukları Birleştirilmiş Gümrük Tarifesi'ne (TARIC) göre ortak gümrük tarifesi uygulanmakta, ithalatta alınan vergiler KDV oranları dışında aynı olmaktadır.

Avrupa Birliği'nde yürürlükte bulunan gümrük vergileri hakkında TARIC Veritabanı'ndan bilgi alınabilmektedir. Söz konusu veritabanı, madde tanımı veya gümrük tarife istatistik pozisyonu (GTİP) bazında arama yapılmasına olanak tanımakta, ayrıca varsa ilgili ürüne ilişkin başka kısıtlamaları da göstermektedir.

C) İç Vergiler ve Oranları

Tüm vergiler; gümrük vergileri, özel tüketim vergileri ve ithalat üzerindeki katma değer vergisi Slovenya Cumhuriyeti Mali İdaresi tarafından tahsil edilir.

Ülkede uygulanmakta olan başlıca vergiler:

- Kurumlar Vergisi; genel kurumlar vergisi oranı % 19'dur. % 0 özel vergi oranı, kanunda öngörülen şartları yerine getirmesi durumunda yatırım fonları ve emeklilik fonlarına uygulanmaktadır.

-Gelir Vergisi; 1 Ocak 2020 tarihinde yürürlüğe giren değişiklik ile gelir vergisi eşik dilimlerinde yapılan artış ile daha yüksek bir gelir payının daha düşük vergi oranlarına tabi tutulması amaçlanmıştır. Gelir Vergisi Kanununa göre, yerleşik kişiler yurtiçi ve yurtdışından elde edilen gelirleri üzerinden gelir vergisi ödemekle yükümlüdür. Yerleşik olmayanlar ise yalnızca Slovenya'da elde ettikleri gelirler üzerinden gelir vergisi ödemekle mükelleftir. Belirlenmiş gelir dilimlerine artan oranlı olmak üzere % 16, % 26 ,% 33 ,% 39 ve % 50 oranında vergi uygulanmaktadır.

- Stopaj Vergisi; vergi oranı % 15'dir.

Başlıca dolaylı vergiler:

-KDV; Standart KDV oranı % 22, indirimli oran veya muafiyetlere tabi olarak belirtilmeyen mal ve hizmetlerin tümü için geçerlidir. % 9,5 indirim oranı gıda gibi KDV Kanunu tarafından özel olarak tanımlanan mallar ve hizmetler için geçerlidir. Kitaplar, süreli yayınlar ve onların dijital formları üzerindeki KDV oranı ise bu yılın başında % 5'e düşürülmüştür.

-Özel Tüketim Vergisi; tütün ürünleri, alkol ve alkollü içecekler, enerji ürünleri (mineral yağlar, doğal gaz, taş ve kok kömürü) ve elektrik özel tüketim vergisine tabidir. Özel tüketim vergileri, Slovenya'da üretilen, üçüncü ülkelerden ithal edilen veya başka bir AB Üye Devletinden edinilen, Slovenya'da tüketilmesi düşünülen tüketim malları için ödenmektedir.

Ülkede uygulanmakta olan vergiler hakkında ayrıntılı bilgiye (<https://www.investslovenia.org/business-environment/taxes-and-accounting/>) sayfasından ulaşılabilmektedir.

1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın kabulü ve 1 Ocak 1996 tarihinde Türkiye ile AB arasında Gümrük Birliği'nin yürürlüğe konulmasıyla, ülkemiz ve Slovenya arasında gümrük vergileri sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerinde sıfırlanmıştır.

D) Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Ekonomik Kalkınma ve Teknoloji Bakanlığı (Market Inspectorate of Republic of Slovenia) ürün güvenliği mevzuatının uygulanmasından sorumludur.

Slovenya, ithal ürünlerde AB teknik mevzuatını uygulamaktadır.

Başka bir AB Üye Devletinin pazarında bulunan ürünü Slovenya'ya ithal etmek için ürünlerin yasal olarak pazara sunulmadan önce her bir ürünün özelliğine bağlı olarak belirli koşulların yerine getirilmesi gerekir. Bu, ürünün uyumlaştırılmış Avrupa mevzuatına (uyumlaştırılmış mevzuat) tabi olup olmadığı, yani ürün ile ilgili gereksinimler Avrupa direktifleriyle düzenlenip düzenlemediğini özellikle önemlidir. Ürün ilgili direktiflerin gerekliliklerine uyuyor ve uygunsuzsa, bunların AB içinde serbest dolaşımı mümkündür.

Bir ürün Avrupa yasalarına tabi değilse ve uyumlaştırılmamış mevzuata tabi ise ancak yasal olarak bir AB Üye Devletinde imal edilmiş veya pazarlanmışsa, ulusal kurallara uymasa bile karşılıklı tanıma ilkesine göre pazarlanabilir. Ürünün dağıtıldığı AB Üye Devletleri için ulusal mevzuatlar koruma ve kamu yararını yeterince kapsamıyorsa, Topluluk/Birliği hukuku tarafından tanınan kamu yararı nedeniyle istisnai durumlarda bu ürünlerin satışı kısıtlanabilir. Bu tür kamu yararı, tüketicinin korunması, sağlığın korunması, güvenlik, kamu düzeni vb. kapsayabilir. Yetkili makam benzer bir kamu yararının tehlikeye atıldığı gerekçesiyle kısıtlayıcı tedbirleri almak isterse bunu karşılıklı tanıma hakkındaki 764/2008 sayılı AB Tüzüğü hükümlerine uygun olarak yapmalıdır.

Ürün alanı hakkında daha fazla bilgi, ilgili Ekonomik Kalkınma ve Teknoloji Bakanlığı'nın web sitesinde http://mgrt.arhivspletisc.gov.si/si/delovna_podrocja/notranji_trg/sektor_za_storitve_in_pr_oizvode/podrocje_proizvodov/index.html mevcuttur

Bazı bilgilere Piyasa/pazar Müfettişliği web sitesinde de yer verilmiştir. (http://ti.arhivspletisc.gov.si/si/vprasanja_in_odgovori/faq/index.html)

Diğer ülkelerden AB'ye ithal edilen tüm ürünler ülkeye girdiklerinde gümrük tarafından denetlenir.

CE işareti, HACCP ve REACH uygulamaları hem AB içinde üretilen hem de AB'ye ithal edilen ürünleri kapsayan zorunlu sertifikasyon uygulamalarıdır.

Avrupa Birliği'nin ekonomik alanında satılan ürünlerin, ürünün güvenlik, sağlık ve çevre koruma alanındaki Avrupa mevzuatına uygun olduğunu gösteren CE işaretini taşıması gerekmektedir. Tüm teknik gerekliliklere uygunluğu belirlemek ürün üreticisinin sorumluluğundadır. Ürünlerin teknik mevzuata uygunluğu ithalat aşamasında kontrol edilebileceği gibi piyasa gözetimi yoluyla da denetlenebilmektedir. CE uyumluluğu çoğunlukla tüketiciler tarafından doğrulanır. İşaretin yanlış kullanılması veya sahte işaretin bulunması

durumunda, tüketiciler belirli bir üründen sorumlu devlet organını bilgilendirebilir (RS Pazar Müfettişliği, RS Sağlık Müfettişliği).

Avrupa Birliği ülkeleri dışında üretilen ürünlerin Avrupa Birliği'nde satılabilmesi için CE işareti taşımaları gerekmektedir. Bu durumda, temsilci veya distribütör ayrıca uyumluluğu sağlamak için gerekli adımları atabilir. Gereken bilgiler, piyasadaki müşteriler tarafından kolayca anlaşılacak bir dilde veya kendi dillerinde hazırlanmalıdır. Bunlar kullanım talimatları, teknik özellikler, uygunluk beyanı, garanti belgesi ve benzerleridir. Her ürün kategorisinin farklı kurallara tabi olması nedeniyle her ürün için teknik gerekliliklerin tek tek kontrol edilmesi gerekir. Tüm ürünler için CE işareti zorunlu değildir. Onaylanmış bir kuruluşun katılımı gerekiyorsa, CE işareti yanı sıra ayrıca o makamın sicil numarasını da eklenmelidir. Denetim prosedürü - Denetim makamları örnek alıp ürün grubuna göre akredite edilmiş kurumlara gönderir. (Örn; oyuncakları için denetim makamı sağlık müfettişi (<https://www.gov.si/en/state-authorities/bodies-within-ministries/health-inspectorate/>), ilaçlar için Slovenya Cumhuriyeti İlaç ve Tıbbi Cihazlar Kamu Ajansı (<https://www.jazmp.si/en/>)

Gıda ürünleri HACCP(Kritik Kontrol Noktalarında Tehlike Analizi Sistemi) ve Gıda hijyeni kuralları ve standartlarına uygun olmalıdır. Bu alanda denetimi yapan kurum Sağlık Bakanlığı'na bağlı Sağlık Müfettişliği'dir (<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/zdravstveni-inspektorat/>).

Slovenya'da gıda ürünlerinin standart ve belgelendirilmesine ilişkin kurallar AB direktifleri ile tamamen uyumludur.

Üçüncü ülkelerden ithal edilen taze meyve ve sebzelerin sevkiyatının AB pazarlama standartları ve diğer eşdeğer standartlara uygun olması gerekmektedir. 543/2011 sayılı EU Komisyon Uygulaması Yönetmeliği taze meyve ve sebze ithalatı ile ilgili genel ve spesifik pazarlama standartlarını belirlemektedir. Taze meyve ve sebze sektörü için yetkili makam Slovenya Cumhuriyeti Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Koruma İdaresi'dir.

Konu hakkında bilgiye https://www.fu.gov.si/en/customs/prohibitions_and_restrictions/fruit_and_vegetables_quality/linkinden erişilebilir.

AB genelinde pazara sunulan taze meyve ve sebze ürünlerinin kalite ve etiketlemelerine ilişkin pazarlama standartları EC 2200/96 sayılı kararname ile 28 Ekim 1996 tarihinde belirlenmiştir. Bu yasayla öngörülen standartlara sahip olmayan ürünler pazara sunulmamakta ve pazardan kaldırılmaktadır. AB pazarlama standart düzenlemeleri çerçevesinde kalite standartları belirlenmiş diğer ürünler arasında taze ve soğutulmuş balık (EC 2406/1996), yumurta (EC 1028/2006), zeytinyağı (EC 1019/2002) ile birlikte sert kabuklu meyveler arasında kabuklu fındık (EC 1284/2002) ve kabuklu ceviz bulunmaktadır.

1 Haziran 2007 tarihinde yürürlüğe giren REACH (Registration, Evaluation, Authorization and Restriction of CHemicals), kimyasalların kaydı, değerlendirilmesi, izni ve kısıtlanmasını öngören yeni bir AB düzenlemesidir. Zorunlu bir uygulama olan REACH, bir dizi AB Yönetmelik ve Tüzüğünü kapsamakta ve onları tek bir sistem altında toplamaktadır. Söz

konusu mevzuata göre AB pazarına kimyasal madde, müstahzar veya bunları içeren eşya ihracatı yapmak isteyen firmalar REACH mevzuatına tabiidir.

Fikri mülkiyet, piyasa denetimi ve metroloji Ekonomik Kalkınma ve Teknoloji Bakanlığının sorumluluk alanına dahildir.

Sloven standartları Slovenya Standardizasyon Enstitüsü (SIST-<http://www.sist.si/about-sist/sist-introduces-itself.html>) tarafından oluşturulmaktadır. SIST- Uluslararası Standartlar Teşkilatı (ISO) ve Uluslararası Elektroteknik Komisyonu (IEC) ile Avrupa Standardizasyon Komitesi (CEN - European Committee for Standardization) ile Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi'nin (CENELEC - European Committee for Electrotechnical Standardization) ve Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü'nün (ETSI) tam üyesi ve bu kuruluşların Slovenya'daki yetkili kurumdur. Uluslararası ve Avrupa standardizasyon kuruluşlarında temsil SIST tarafından gerçekleştirilmektedir. Slovenya standartları www.sist.si adresindeki SIST online mağazasından satın alınabilmekte olup, fiyatlar ile ilgili detaylı bilgilere <http://www.sist.si/cenik-storitev.html> linkten ulaşılabilmektedir.

Slovenya Standardizasyon Enstitüsü (SIST) tarafından standardizasyon belgelerinin hazırlanmasından ve kabulünden sonra Sloven Akreditasyon kurumunun tarafından 765/2008 Sayılı Tüzük gerekliliklere uygun olarak akredite edilmiş firmalar veya kurumlar tarafından denetim gerçekleştirilmektedir.

Slovenya'da farklı alanları için akredite edilmiş firmalar veya kurumların listesi http://www.sloakreditacija.si/?lang=en&s=&post_type=lpacreditation&status%5B%5D=70 web sayfasında bulunmaktadır.

E) Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Sloven Akreditasyon Kurulu (Svet Slovenske akreditacije -svet SA) Ulusal Akreditasyon Kurumu'dur. Sloven Akreditasyonu, Slovenya'da profesyonel, bağımsız ve tarafsız bir akreditasyon sisteminin kurulması, geliştirilmesi ve sürdürülmesinden ve ilgili görevlerin yerine getirilmesinden sorumludur. Slovenya'daki akreditasyon sistemi, akreditasyon ve piyasa gözetimi ile ilgili AB'de akreditasyon ve piyasa gözetimi ve denetiminin kurallarını düzenleyen 765/2008/EC sayılı AB Tüzüğü ve uluslararası akreditasyon kuralları ((EA, ILAC ve IAF) uyumludur. Svet SA ülkedeki uygunluk değerlendirme kuruluşlarının teknik yeterliğini resmi olarak onaylar. Bu kuruluşlar; laboratuvarlar, muayene kuruluşları, denetim kuruluşları, gözetim şirketleri, belgelendirme kuruluşları v.b.'dir.

Uygunluk Değerlendirme

Ürünlerin AB'de dolaşımı uyumlaştırılmış mevzuat ve uyumlaştırılmamış mevzuat göre gerçekleştirir. Ürün uyumlaştırılmış Avrupa mevzuatına (uyumlaştırılmış mevzuat) uyuyor ve uygunsuzsa o zaman AB içinde serbest dolaşıma tabiidir.

Bir ürün Avrupa yasalarına tabii değil ve uyumlaştırılmamış mevzuata tabii ise ancak yasal olarak bir AB Üye Devletinde imal edilmiş veya pazarlanmışsa, ulusal kurallara uymasa bile karşılıklı tanıma ilkesine göre 764/2008 sayılı Tüzük uyarınca pazarlanabilmektedir.

Gıda ürünleri HACCAP ve Gıda hijyeni kurallara ve standartlara uygun olmalıdır. Bu alanda denetimi yapan kurum Sağlık Bakanlığa bağlı olan Sağlık Müfettişliği (<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/zdravstveni-inspektorat/>).

Standartlara uygunluk değerlendirme adımı AB mevzuatına uygunluğun sağlanmasında zorunlu bir adımdır. Burada amaç üretimin her aşamasında gerekli koşullara uyumun sağlanması ve nihai ürünün kabulünün kolaylaştırılmasıdır.

AB ürün mevzuatı üreticilere ürünlerinin kullanımı sırasında oluşabilecek risk düzeyine göre uygunluk değerlendirme aşamasında bir miktar seçme hakkı sunmaktadır. Bu seçenekler öz sertifikasyon, tip inceleme ve ürün kalite kontrol sistemi, tam kalite güvencesi olabilmektedir. AB üyesi ülkelerin uygunluk değerlendirme kuruluşları listesi AB Komisyonu web sitesinde yer almaktadır.(NANDO- <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/>)

Sloven Akreditasyon Kurulu (svet SA) Slovenya'daki başlıca uygunluk değerlendirme kuruluşu olup kriterleri belirler ve yetkilendirilmiş belgelendirme laboratuvarlarına izin verir.

Teknik Düzenlemelerin Duyurusu

Slovenya Standardizasyon Enstitüsü (SİST) temas noktası olarak aylık olarak teknik düzenlemeleri yayınlamaktadır.

Temas Noktası olarak diğer AB ve DTÖ / TBT Üye Devletleri tarafından bildirilen ve uluslararası ticarete engel teşkil edebilecek teknik düzenlemeler, standartlar ve uygunluk değerlendirme prosedürleri hakkında da bilgi sağlamaktadır.

Sloven Akreditasyon Kurulu Web Sitesi'nden veya kurumun Merkez Ofisi'nden halka açık bilgilere erişilebilir. En sık talep edilen genel bilgilere, akredite CAB'ler ve akredite edilmiş faaliyetleri hakkında ayrıntılar içeren Akredite CAB Kataloğundan da erişilebilir.

Teknik Düzenlemeler, Standartlar ve Metroloji alanındaki tüm mevzuata, Sloven Yasal Bilgi Sisteminin web sitesinden de erişilebilmektedir (Slovenian Legal Information System (PISRS- <http://www.pisrs.si/Pis.web/>).

F) Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Slovenya mevzuatı, piyasada bulunan veya piyasaya sunulacak tüm ürünler için geçerli genel bir düzenleme ile etiketlemeyi düzenlemediğinden her bir ürün için etiketleme zorunluluğunun yasa ve özel düzenlemelerle kontrol etmek gerekir. Belirli ürünler için etiketleme sadece yönetmelikte öngörülmüşse zorunludur.

Genel olarak, Tüketicuyu Koruma Yasasının (AB mevzuatı ile uyumlu) SC'nin 98/2004 sayılı Resmi Gazetesi, ilave değişikliklerle birlikte) ikinci maddesinde etiketleme ile ilgili olarak şirketin veya üreticinin tüketicilerle Sloven dilinde (Slovenya Cumhuriyetinde yaşayan tüketicilerin anlayabileceği dilde) ticaret yapmaları gerektiği kuralına yer verilmiştir. Ürün etiketi, tüketiciye ürünün özellikleri, satış koşulları ve kullanımı ile ilgili gerekli bilgileri sağlamalıdır. Konuşulan dil yerine ürünleri etiketlerken yaygın olarak anlaşılan sembol ve simgeler de kullanılabilir.

Gıda etiketleme düzenlemeleri özellikle tüketiciyi bilgilendirmeli ve korumalıdır. Bu nedenle gerekli ve doğru bilgileri sağlanmasını teminen gıda etiketlemesi şarttır. Bu alanda denetimi yapan kurum ise Sağlık Bakanlığa bağlı olan Sağlık Müfettişliği (<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavu/zdravstveni-inspektorat/>).

Piyasaya sürülen tüm gıdalar için belirli asgari standartlar, Üye Devletlerin gıda maddelerinin etiketlemesi, sunumu ve tanıtımı ile ilgili kanunlarının uyumlaştırılması üzerine Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 20 Mart 2000 tarihli ve 2000/13/ EC sayılı Direktifi ile belirlenmiştir. Gıda etiketleme genel etiketleme, beslenme bilgileri ve beslenme ve sağlık hakkında etiketlenmesi olarak üç alana ayrılır. Genel bilgiler ürün adı, malzemelerin listesi, net miktar, kullanım süresi, üreticinin adı ve adresi, genetik yapısı değiştirilmiş organizmaların etiketlenmesi, seri veya lot numarası, menşe ülke, saklama koşulları, kullanım talimatları, alkol içeriği, kontrollü atmosfer, iyonlaştırıcı radyasyon ve sınıf veya kategori bilgileridir.

Ambalajlanmamış gıda ürünlerinin etiketlenmesine ilişkin kurallar Tüketicilere Gıda Bilgisi Verilmesine İlişkin (AB) 1169/2011 sayılı Tüzük ile uyumlaştırılmış mevzuat ile belirlenmiştir. (Rules on the general labelling of non-pre-packaged foodstuffs-Pravilnik o splošnem označevanju živil, ki niso predpakirana)

Gıda dışı ürünlerin etiketlenmesi ile ilgili hükümler ürün türüne göre farklı mevzuatlarda yer almaktadır. Bazı ürünlere ilişkin etiketleme kuralları aşağıdadır:

- Kozmetik Ürünlerin İçeriği ve Etiketlenmesine İlişkin Kurallar (Slovenya Cumhuriyeti Resmi Gazetesi, No. 114/2003)
- Makinelerin Güvenliği ile ilgili Kurallar (RS Resmi Gazetesi, No. 25/2006 ve 75/2008)
- Kişisel Koruyucu Donanımlar Hakkında Kurallar (değiştirilen şekliyle 29/2005 sayılı RS Resmi Gazetesi)
- Belirli voltaj sınırları dahilinde kullanılması amaçlanan elektrikli ekipmanlarla ilgili kurallar (değiştirildiği şekliyle RS Resmi Gazete, No. 27/2004),

Medikal ürünlerin etiketlenmesinde yetkili kuruluş Slovenya Cumhuriyeti Tıbbi Ürünler ve Tıbbi Cihazlar Ajansıdır (Agency for Medicinal Products and Medical Devices of the Republic of Slovenia -JAZMP).

Tekstil etiketleri ile hükümlerde AB mevzuatı ile uyumlaştırılmıştır. AB pazarında satılan tekstil ürünleri AB etiketleme yönetmeliğine uygun olmalıdır. Genel olarak, tam elyaf bileşimini açıkça tanımlayan ve hayvansal kökenli tekstil dışı kısımları gösteren bir etiket taşımalarıdır.

Tekstil ürünlerinde etiketleme zorunlu ve isteğe bağlı etiketleme olarak ikiye ayrılır.

Zorunlu etiketleme;

Hammadde bileşiminin belirtilmesi

Tekstil ürünlerinin içeriğini oluşturan elyaf isimlerinin belirtilmesi gerekli olup diğer tüm bilgi ve veriler üreticiler veya ürün sağlayıcılar tarafından isteğe bağlı eklenebilir. Bilgiler, dikilmiş veya asılı etiketlerde veya ambalajlarda bulunabilir. Elyaf (hammadde bileşimi) ve tekstil isimleri ilişkin kurallara uygun olarak üreticiler işaretleme ve etiketlemede sadece Sloven isimleri kullanabilirler.

İsteğe bağlı etiketleme;

1. Boyutları ve bedelleri belirtme

Üretici yeni tekstil ürünlerinde boyutları ve bedelleri artık yazmak zorunlu değildir. Ancak tüketiciler için bu tür bilgilerin önemli olması nedeniyle bu veriler kural olarak eklenmektedir.

2. Ürün bakımı

Ürün bakım etiketlemesine gerek yoktur. Ancak, bu bilgilerin tüketiciler için önemi nedeniyle üreticiler her zaman bu bilgileri eklemektedir.

3. Özel kalite ve ekolojik avantajların belirtme

Bunlar esas olarak üreticilerin malzeme ve üretim süreçlerini geliştirme ve insan sağlığını ve çevreyi koruma başarıları hakkındaki mesajlardır. Bu mesajlar metin veya karakter şeklinde olabilir. En çok kullanan OEKO tekstil ve Ecolabel işaretidir. OEKO tekstil işareti Avrupa düzeyinde kabul edilmiştir ve ayrıca Sloven tekstil üreticileri tarafından da kullanılmaktadır (<https://www.oeko-tex.com/en/>). Zehirli maddelerin içeriğini (pestisitler, kanserojenler, formaldehit, ağır metaller ...) kontrol eden birkaç kurum tarafından verilir. İşaret, bu maddelerin üründe bulunmadığını veya kullanımı için izin verilen sınırlarını aşmadığını gösterir. Avrupa Ecolabel işareti tekstil de dahil olmak üzere birçok ürün ve hizmet türü için kullanılır. Üreticinin bu işareti kullanarak kalıcı bir çevre koruma stratejisine önem verdiğini gösterir(<https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>).

Organik ürün ithalatları için AB Komisyonu tabanlı bir BT Aracı olan "TRACES" aracılığıyla bir Gözetim Sertifikası (COI) kullanılması gerekmektedir.

Bu alanda denetim yetkisi Ekonomik Kalkınma ve Teknoloji Bakanlığındadır. (Market Inspectorate of the Republic of Slovenia). Slovenya tüketici birliği de bu tür düzenlemeleri müşterinin şikayeti üzerinde takip etmektedir(<https://www.zps.si/index.php/dom-in-vrt/tekstil-obutev/9822-oznacevanje-tekstila>) .

Ambalajların boyutları ile ilgili yetkili makam Metroloji Enstitüsüdür.(Urad Republike Slovenije za Meroslovje (Metrology Institute of the Republic of Slovenia) Ambalajın ve ambalaj atığının yönetimi ile ilgili ulusal mevzuat 94/62/ EC. 20 Aralık 1994 tarihli Ambalaj ve Ambalaj Atıkları hakkındaki Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi ile uyumludur.

Ambalaj malzemesini tanımlayan etiket, ambalajın kendisine veya ambalajın üzerine yapıştırılmış etikete yapıştırılmalı, açıkça görülebilmeli ve açıkça okunabilir olmalıdır. Etiket, ambalaj açıldıktan sonra da kalıcı ve dayanıklı olmalıdır. Ambalajın üreticisi, ambalaj malzemesindeki ağır metallerin konsantrasyonunu belirleme yöntemini, malların ambalajlanması için piyasaya sürülmesi için sonuçları SIST EN 13427'de belirtilen test yöntemlerine eşdeğer olan test yöntemleri ile gerçekleştirilmesini sağlamalıdır.

Petrol ürünleri için; yıllık bir ton veya daha fazla kimyasal madde üreten veya ithal eden şirketlerin Avrupa Kimyasallar Ajansı'nda (ECHA) merkezi bir veritabanına kayıt yapmaları gerekmektedir.Şirketler kimyasallarını AB pazarına yerleştirmeden önce sınıflandıracak, etiketleyecek ve paketleyeceklerdir. Slovenya'da yetkili makam Sağlık Bakanlığına bağlı Kimyasallar Ofisidir. (Ministrstvo za zdravje -Ministry of Health, Urad RS za kemikalije - Chemicals Office of the Republic of Slovenia)

Tarım, Orman ve Gıda Bakanlığı Gıda, Yem ve Tıbbi Ürünler Bölümü, AB düzeyinde düzenlemelerin hazırlanması ve kabul edilmesine ve bunların ulusal mevzuata aktarılmasından sorumlu olup gıda, yem ve veteriner tıbbi ürünlerinin güvenliğini düzenleyen iç düzenlemeler anılan Bölüm tarafından hazırlanır.

G) Teknik Engeller

Dış ticarete uygulanmakta olan teknik engeller hakkında bilgi <http://www.sist.si> sitesinden edinilebilir.

Anılan web sitesi, kullanıcıların teknik düzenlemeler alanında yararlanacağı hatta taslak düzenlemeler hakkında görüş bildirebileceği bir platform olarak yapılandırılmıştır.

Söz konusu sitede aylık olarak teknik düzenlemeler yayınlanmakta, e-posta ile iletilen bilgi talepleri en geç 15 gün içinde cevaplanmaktadır.

Ayrıca Ekonomik Kalkınma ve Teknoloji Bakanlığında (Market Inspectorate of the Republic of Slovenia) bilgi edinilebilir.

1980'li yıllardan bu yana süregelen ekonomik ve finansal krizleri bertaraf etmek için hükümet, 1991 yılından itibaren ekonomik reformlar uygulamaya başlamış, bütçe ve dış ticaret açıklarının azaltılmasını hedeflemiştir. Bu bağlamda ticaret politikası reformuna özel önem verilmiştir. Reformlar öncelikle ithalat yasakları ve kotaların kaldırılmasıyla başlamıştır. İthalatta miktar kısıtlamalarının kaldırılmasından sonra, efektif olmadığı düşünülen gümrük vergileri oranları değiştirilmeye başlanmıştır. Bu reformla amaçlanan, kamu gelirlerinde fazla bir gelir kaybına yol açmadan, etkin bir gümrük tarife politikasının uygulanmasıdır. Yerli üretimin korunması amacıyla, gümrük vergileri reformu kademeli olarak uygulanmış ve iç piyasada satılan ürünlerde telafi edici vergi getirilmiştir. Benin ve Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği'nin (WAEMU) ve CFA Bölgesi'nin diğer üyeleri gümrük vergileri konusunda bir

anlaşmaya varmış ve ortak gümrük tarifeleri (CET) tesis edilmiştir. Bu çerçevede ürünlere göre uygulanacak vergi oranları (% 15 dışında) aynı kalmış olup, "CET" in eski tarifeye göre asıl farkı ürün kategorilerinde ortaya çıkmaktadır.

Benin'de ithalatla ilgili birçok kolaylaştırıcı önlem alınmasına rağmen, gümrük ve liman otoritelerinin uygulamaları ithalatı güçleştirmektedir. İthalatta gerekli belgeler ürüne göre değişmekte olup, talep edilen belli başlı evrak içinde, fatura, konşimento, menşe şahadetnamesi, gümrük beyannamesi, sağlık sertifikaları, çeki listesi, denetim belgesi, vs. yer almaktadır. Benin'e ithal edilecek malların yükleme öncesi denetim işlemlerinin yaptırılması gerekmektedir.

Silah, cephane ve narkotiklerin ülkeye ithalatı yasaktır. İthalatı yasak olmayan malların ülkeye geçici girişi mümkün bulunmaktadır. Geçici giriş için Benin Gümrükler Genel Müdürlüğü ve Ekonomi ve Maliye Bakanlığı'nın ilgili bölümünden izin alınması gerekmektedir. Girişte gümrük vergilerine mahsuben teminat alınmaktadır. Geçici ithalata konu olabilecek mallar içinde, kamu hizmetleri için kullanılacak kamyonlar, sondaj makineleri, çeşitli diğer alet ve makineler, hafif araçlar, vs. yer almaktadır. Yedek parçalar bu kapsama dahil değildir. İzin ve teminat süresi dolduğunda ilgili firmanın önünde şu seçenekler bulunmaktadır:

- Gümrük vergilerinin/farkının ödenerek, geçici ithalatın kalıcı ithalata dönüştürülmesi,
- Ürünlerin geri gönderilmesi,
- Son varış yeri belli değilse, ürünlerin varış yeri belli olana kadar bir antrepoya alınması,
- Geçici giriş izin süresinin uzatılması.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

A) Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Fikri mülkiyet haklarını düzenleyen temel mevzuat 30 Mart 1995 tarihinde yayımlanan Telif Hakkı ve İlgili Haklar Kanunudur (Copyright and Related Rights Act). Anılan kanun kapsamında telif hakları ile ilgili düzenlemeler ile yazarların edebiyat, bilim ve sanat çalışmalarına ilişkin hakları, ilgili haklar kapsamında ise sanatçıların, yapımcıların, yayın kuruluşlarının ve yayıncıların hakları koruma altına alınmıştır. Telif Hakkı ve İlgili Haklar Kanunu, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi, WIPO, DTÖ, vb kuruluşlar tarafından oluşturulan mevzuatla uyumlu güncel bir mevzuattır.

Sınai mülkiyet hakkını koruma altına alan temel düzenleme ise 23 Mayıs 2001 tarihli Industrial Property Act Sınai Mülkiyet Kanunudur.

Ekonomik Kalkınma ve Teknoloji Bakanlığı içinde özerk bir kuruluş olan Slovenya Fikri Mülkiyet Ofisi (Slovenian Intellectual Property Office-Urad RS za intelektualno lastnino (SIPO) sınai mülkiyet ve telif haklarından sorumlu kuruluştur. SIPO, Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) üyesidir.

Patent ile ilgili bilgileri edinmek ve patent almak için yetkili kuruluş Slovenya Cumhuriyeti Fikri Mülkiyet Ofisidir. (SIPO-<http://www.uil-sipo.si/sipo/office/tools/home/>)

Patent ile ilgili mevzuatlar:

Zakon o industrijski lastnini / Sınai Mülkiyet Kanunu

Pravilnik o vsebini patentne prijave in postopku z deljenimi patenti / Patent Başvurusunun İçeriği ve Patent Paylaşım Prosedürü ile İlgili Yönetmelik

Uredba o pristojbinah urada RS za intelektualno lastnino / Slovenya Cumhuriyeti Fikri Mülkiyet Ofisi Ücretleri Hakkında Kararname

Başvuru bir patent başvuru formu ile birlikte yapılır (SIPO P-1), buluşun tanımı (sorunun tanımı, bilinen çözümler ve bunların eksikleri hakkında bilgi ve yeni çözümün açıklanması), patent talebi (bir cümlede tanımlanan patent korumasının kapsamı ve içeriği), özet (buluş özünün kısa içeriği) ve gerekirse buluşun fotoğraf/çizimini içerir. Başvuru ile beraber uygun bir başvuru ücreti de ödenir. Örnek olarak ilk üç yıl için geçerli olmak üzere başvuru ücreti 110 EUR, PCT başvurusu ve masraflar 91 EUR'dur.

Belgeler ve başvuru formlarına <http://www.uil-sipo.si/sipo/activities/patents/> web sayfası documents&forms bölümünde yer verilmiştir.

Patent, ürün tasarım, marka ve telif hakkı ve diğer haklar hakkında bilgilere <http://www.uil-sipo.si/uil/urad/kontakt-in-podatki/osnovni-podatki/> sayfasından ulaşabilir.

Fikri mülkiyet haklarının korunması ile ilgili AB mevzuatı uyarınca ithalat aşamasında malların bir fikri mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şüpheleniliyorsa gümrük idaresi tarafından mallara geçici olarak alıkonulabilir.

https://www.fu.gov.si/en/customs/prohibitions_and_restrictions/intelectual_property_rights_ipr/

B) Dağıtım Kanalları

Ticaret türleri; perakende, toptan, dış ve e- ticaret olarak sınıflandırılmaktadır. Sloven ekonomisinin büyümesine paralel olarak özellikle tüketici piyasasında dağıtım kanallarının önemi artmıştır. Ülkedeki ticari gelişme, diğer birçok endüstriyi de çok olumlu etkilemiştir; yiyecek ve içecek, inşaat, ulaşım, finans, pazarlama. Buna bağlı olarak dağıtım kanalları sektörü büyük gelişme göstermiştir.

Dağıtım kanalının seçimi satılacak ürünün özelliklerine göre değişmektedir. Gıda, inşaat gibi bazı sektörlerde dağıtım sistemine nüfuz edilmesini zorlaştıran fazla sayıda aracı olabilmektedir.

Ekonomisinin çoğunluğunu oluşturan küçük ve orta ölçekli şirketlerin geleneksel dağıtım kanallarını tercih ettiği, kişisel bağlar ve ilişkilerin ticari ilişkilerin dağıtımını seçiminde etkili olduğu görülmektedir

Büyük ve çok uluslu şirketlerin ise daha modern dağıtım kanallarını seçtiği görülmektedir. Ancak bu şirketlerin satın alma merkezlerinin farklı ülkelerde olması bu şirketlere ulaşmada sorun yaratabilmektedir.

Fiyat satın alma kararının önemli belirleyicilerinden biri olma özelliğini korumaktadır. Bununla beraber, maliyet, kredi ve ödeme koşulları ile satış sonrası hizmetler de, ülkede faaliyet göstermek isteyen firmaların pazarlama alanında başarılı olabilmesinde çok büyük rol oynamaktadır.

Büyük mağazalar ve hipermarketler, Slovenya'daki perakende dağıtımda en önemli yeri tutmaktadır. Son yıllarda özellikle büyük şehirlerdeki alışveriş merkezlerinin daha çok tercih edildiği ve anılan merkezlerin marka çeşitliliği bakımından geliştiği görülmektedir.

Diğer taraftan e-ticaret son yıllarda yaygınlaşmıştır. Ceneje.si, Mimovrste.si, Nakupovanje.net, Mercator.si, Amazon, eBay, and Ali Express popüler e-ticaret dükkanlarıdır.

Slovenya her çeşit reklam ve tanıtım aracının kullanımına açık bir ülkedir. Ülkede tanıtım kampanyasına yardımcı olabilecek birçok reklam ajansı/firma bulunmaktadır. Ağızdan ağza pazarlama yanında influencer marketing çok etkin olarak kullanılmakta ve müşteri sadakat programları geliştirilmektedir.

Instagram, Youtube ve Facebook gibi sosyal medya kanallarında Influencer marketing ile yürütülen kampanyaların daha başarılı olduğu görülmektedir.

Ülke piyasasında, en önemli rakipler diğer AB ülkeleri (Avusturya, İtalya, Almanya ve Hırvatistan) ABD, Japonya ve Çin'dir.

Bu ülkelerin ürünlerinin yüksek teknoloji içermesi ve kalite düzeyinin yüksek olması, ayrıca AB kaynaklı ticaretin kolaylığı, taze sebze ve meyve ürünlerinde bölgesel yakınlık, ödeme koşullarında esneklik ve satış sonrası hizmetler sağlanması, promosyon faaliyetleri gerçekleştirilmesi ve ürünlerin yerel piyasa ihtiyaçlarına göre uyumlandırılması rekabeti artıran faktörler olarak ön plana çıkmaktadır.

C) Tüketici Tercihleri

Ülkede bölgesel ekonomik ve kültürel farklılıklar tüketicilerin satın alma davranış ve alışkanlıklarının yanı sıra dağıtımçıların satın alma kararları ile pazarlama tekniklerini de etkilemektedir.

Tüketiciler arasında satış sonrası hizmetlere yönelik talep giderek artmaktadır. Ülkede tüm teknik özellikli ürünler ile bazı tüketim malları için satış sonrası hizmetler sunulmaktadır.

Gıda ürünlerinin tadına, sağlıklarına olumlu etkisine ve bileşenlerine daha fazla dikkat etme eğilimindedirler. Sloven tüketiciler giderek daha fazla geleneksel yöntemlerle üretilen ve kendi coğrafi bölgelerinde üretilen ürünleri talep etmektedir. Artan sayıda Avrupalı tüketici gibi doğal yöntemlerle üretilen ve işlenen gıda ürünlerini tercih etmektedirler.

Ayrıca promosyonların alışveriş tercihlerini etkilediği görülmektedir.

D) Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Müşteri memnuniyeti önem arz etmektedir. 1998 yılından bu yana tüketiciyi koruma mevzuatı uygulanmaktadır.

Özellikle büyük miktardaki satışlarda kişisel ilişkiler fiyat ve kalitenin bile önüne geçebilen bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır.

Ülkede genellikle satın alma kararları firmaların yöneticileri tarafından verilmektedir.

Ülkede büyük mağazalar, alışveriş merkezleri ve hipermarketler tarafından, alışveriş kartları, indirimler ve müşteriye özel promosyonlar yoluyla, "müşteri sadakati" ve bağımlılık yaratma çalışmaları yapılmaktadır. Diğer taraftan, doğrudan pazarlama, posta yoluyla satış, telefonla pazarlama ve elektronik ticaret gibi yeni satış teknikleri giderek yaygınlaşmaktadır.

Ayrıca çevre ve hayvan haklarına duyarlılık yüksektir.

E) Kamu İhaleleri

Slovenya'da kamu alımlarını düzenleyen Kamu İhale Kanunu (Public Procurement Act) (ZJN-3) AB'nin kamu alımlarını düzenleyen iki direktifi (Klasik alımları düzenleyen 2014/24/AB sayılı Direktifi ile su, enerji, ulaştırma ve posta sektörlerinde faaliyet gösteren kuruluşların yapacakları sektörel alımları düzenleyen 2014/25/AB sayılı Direktif) esas alınarak hazırlanmıştır.

Kamu İhale Kanununun yanı sıra Savunma ve Güvenlik için Kamu İhale Kanunu (ZJNPOV) ve Kamu İhale Prosedürlerinde Yasal Koruma Yasası (ZPVPJN) kamu ihale mevzuatını oluşturmaktadır.

Slovenya'da kamu alımı yapan yaklaşık 2.000 kuruluş bulunmakta ve her yıl kamu alımları yoluyla yaklaşık 4 milyar Euro harcanmaktadır ki bu da ulusal bütçe harcamalarının yaklaşık % 40'nı oluşturmaktadır.

Şeffaflık, eşit muamele, serbest rekabet ve ayrımcılık yapılmaması yasal düzenlemenin genel ilkeleridir. Bu çerçevede kamu ihalelerinde yerli ve yabancı firmalar arasında ayrımcı işlem yapılması yasaktır.

Genel alandaki eşikler;

20.000 Avro (mal, hizmet ve tasarım yarışmaları)

40.000 Avro (yapım işi)

750.000 Avro (bazı sosyal ve diğer özel hizmetler)

Kamu sektöründeki eşikler;

50.000 Avro (mal, hizmet ve tasarım yarışmaları)

100.000 Avro (yapım işi)

1.000.000 Avro (bazı sosyal ve özel nitelikli diğer hizmetler)

Güvenlik ve savunma sektöründeki eşikler;

40.000 Avro (mal, hizmet ve tasarım yarışmaları)

80.000 Avro (yapım işi)

Bu eşik değerlerin altındaki ihaleler için, ihale makamlarının kamu ihale prosedürünü uygulamalarına gerek olmamakla birlikte genel kamu alımlarının ilkelerini takip etmeleri ve bu ihalelerin kayıtlarını (ihale sözleşmeleri) tutmaları gerekmektedir.

Ayrıca, 10.0000 Avro'yu geçen tüm sözleşmelerin ihale makamının (ihaleyi veren makam) internet sitesinde veya ulusal kamu ihale portalında yayınlanması gerekmektedir.

Kamu ihale portalı; www.enarocanje.si. (Slovenian Public Procurement Office web sayfası)

İhale dokümanları Slovence hazırlanır.

İhale ilanlarının içeriğinde; ihale makamı, sözleşmenin konusu, seçim kriterleri, ihale kriterleri, talep edilen belgeler, ihale ve ihale kararına ilişkin belirleyici bir takvim bilgisi, ek açıklamaların temin edilebileceği bir irtibat kişisi bilgisi ve ayrıca elektronik olarak ihale teklifinin verilebileceği bir link bilgisine yer verilir.

Nisan 2018'den sonra, tüm kamu ihale prosedürlerinin elektronik olarak yapılması gerekmektedir (özel durumlar hariç, örneğin belgelere fiziksel modellerin eklenmesi gerekiyorsa, vb.). İhale teklifinin elektronik ortamda sunulabilmesi için birkaç farklı e-gönderim sistemi mevcuttur (kamuya ait e-JN ve çeşitli ticari sistemler).

İhale belgelerinin temini ücretsizdir.

İhale tekliflerinin de Slovence hazırlanması gerekmektedir.

Diğer taraftan, tahmini değeri AB kamu alımları düzenlemesindeki eşik değerleri aşan ihalelerin AB ihale ilanlarının elektronik olarak yayımlandığı Tenders Electronic Daily'de (TED) yayınlanması gerekmektedir. (www.ted.europa.eu).

Bu eşik değerler;

144.000 Euro genel alandaki mal ve hizmetler için (sözleşme makamının bütçe tarafından finanse edilmemesi durumunda 221.000 Euro);

443.000 Euro (kamu hizmetleri ve savunma ve güvenlik sektöründeki mal ve hizmetler, projeler için);

5.548.000 EUR (kamu, savunma, güvenlik ve genel alan içindeki yapım işleri)

750.000 EUR ve 1.000.000 EUR dur (kamu ve genel alan içindeki bazı sosyal ve özel nitelikli hizmetler).

Tahmini değeri bu eşikleri aşan ihale bildirimleri Sloven kamu ihale portalı (slovenian public contract portal) tarafından otomatik olarak TED'e gönderilir.

Sloven kamu ihale portalı ve TED, Slovenya, AB ve üçüncü ülkelerden ilgilenen tüm teklif sahiplerine gerekli tüm bilgileri ücretsiz olarak sağlamaktadır.

Kamu İhale Kanunda öngörülen ihale üsülleri; açık ihale usulü, rekabetçi diyalog, sınırlı ihale (iki aşamalı yapılır ilk aşama yeterlilikler değerlendirilir ikinci aşamada teklifler değerlendirilir), inovasyon ortaklığı, müzakere usulü gibi.

İstisnai durumlarda kamu mal ve hizmet alımları görüşme (müzakere) yöntemiyle yapılabilmektedir. Görüşme yöntemini düzenleyen herhangi bir mevzuat mevcut olmadığı için kamu idareleri daha esnek davranabilmektedir. Ancak, görüşme usulünde de yabancı ve yerli tedarikçiler arasında ayırım yapmama ilkesi geçerlidir.

Savunma ve Güvenlik alanındaki kamu alımları ise özel prosedürlere tabidir.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

A) Tarım ve Hayvancılık

Orta Avrupa'nın güney kesiminde yer alan 20.273 km² alana sahip ülkenin topraklarının büyük bölümü ormanlarla kaplıdır (% 58,5) ve dolayısıyla Avrupa'nın en ormanlık ülkeleri arasındadır. Tarımsal alanların büyüklüğü 494.641 hektar, ormanlık alan ise 1.180.281 hektardır. Ülke topraklarının büyük kısmını kaplayan ormanların çoğu (% 70'i); kayın, köknar-kayın ve kayın-meşe ağaçlarından oluşmaktadır.

Kullanılan tarımsal alan 30.5%, doğal koruma alanı % 11,3, kullanılan orman alanı % 63,3 dür. Slovenyada tarım sektörünün GSYİH içindeki payı % 2,2 olup bu oran AB ortalamasının altındadır.

Sloven çiftlikleri yaklaşık olarak ülkenin meyve tüketiminin yüzde 32'sini, sebzelerinin yüzde 42'sini, patateslerinin yüzde 55'ni ve buğdayın yüzde 53'nü üretmektedir. Bu nedenle Slovenya net bir gıda ithalatçısı olup gıda açısından kendi kendine yeterliliği oldukça düşüktür. Tarım ve gıda stratejisinin amacı gıda da ülkenin kendi yeterliliğinin artırılmasıdır.

Tarım işletmelerinde azalma eğilimi devam ederken kullanılan alan 2013 (477 bin hektar) yılına kıyasla biraz daha artarak 2016 yılında 477.296 hektar olmuştur. Tarım arazileri içinde ekilen toprakların oranı 2017 yılında % 36,2'dir.

Slovenya'nın tarım sektörü, tarımsal üretimle uğraşanların yaş ortalamasının giderek artması, son yıllarda küçük çiftçilerin aile çiftliklerini giderek daha fazla terk etmeleri ve tarım dışı iş gücüne entegre olmaları nedeniyle ekili arazilerin giderek inşaat ve ulaşım altyapısı ile yer değiştirmesi nedeniyle düşüş göstermiştir.

Sektörde sadece yaşlıların çalışmasının sektörün gelişmesi ve yeniliklere adapte olması açısından sorun yaratacağı düşüncesiyle gençleri tarımsal üretim yapmaya teşvik etmek için Hükümet, ekolojik tarımı ve eko turizmi çeşitli destek araçları ve sübvansiyonlar yoluyla desteklemekte ve kırsal alanları canlandırmaya çalışmaktadır.

Organik tarım çiftliklerinin sayısı yavaş olsa da düzenli artmaktadır. Organik üretici statüsüne sahip çiftlikler Slovenya'daki tarım çiftliklerinin % 4,8'ini oluşturmuştur. 2018 yılında organik üretim 47.848 ha kullanılan tarım alanında (kullanılan tüm tarım arazilerinin yaklaşık % 10'unda) gerçekleştirilmiştir.

Son yıllarda ayrıca tarımın çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin azaldığı göze çarpmaktadır: böcek ilacı ve mineral gübrelerin kullanımı daha rasyoneldir, baklagillerin ürün rotasyonundaki payı ile küçük tarımsal bitki türlerinin alanı da artmaktadır.

Slovenya'da tarımsal üretim içinde hayvancılık büyük yer tutmaktadır. Hayvancılık en önemli tarımsal faaliyet olmaya devam etmekte olup tüm tarım işletmelerinin % 80'i hayvancılıkla uğraşmaktadır.

Organik çiftçiler organik gübre ihtiyacını da karşılamak üzere hayvancılıkla uğraşmaktadır.

2016 yılında tarım alanlarının % 75'ini yöneten tarım işletmelerinin % 69'unun belirli bir mahsul veya hayvan üretiminde uzmanlaşmış olduğu görülmektedir.

Daimi çayırların toplam tarımsal arazi içerisindeki payı % 58 olup, ekilen toprakların % 20'sinde hayvan yemi üretilmektedir.

Tarım ürünlerinin çoğu başta Almanya ve İtalya olmak üzere AB ülkelerine ihraç edilmektedir

B) Sanayi

40 yıl öncesinde bile Sloven endüstrisi sofistike ekipman üretebilmekte ve büyük uluslararası öneme sahip projeler üstlenmekteydi. Yugoslavya'nın dağılması ile yerli pazarın küçülmesinden sonra dahi kaliteli üretim ve yenilikçi anlayışları sayesinde Sloven sanayi tesisleri yabancı pazarlarda kolaylıkla müşteri bularak yeni şartlara uyum sağlamışlardır.

Slovenya bugünde güçlü ve çeşitlendirilmiş bir imalat sanayisine sahip olup başlıca önemli sektörleri; otomotiv, elektrik elektronik sanayi, ilaç-kimya sanayi, metal işleme sanayi, kağıt ve kağıt ürünleridir.

Slovenya endüstriyel üretimde yenilikler getirebilen, kaliteli işgücü ve sağlam eğitim sistemi sonucunda üretimde standart oluşturabilen bir ülkedir.

Ekonominin daha çeşitlendirilmesi ile üretimin Avrupa üretim zincirine mükemmel bir şekilde uyum sağlaması ve Euro kullanımı nedeniyle döviz kuru ile ilgili risklerin ortadan kaldırılması sanayisinin avantajlarıdır.

Bununla birlikte, son zamanlardaki Avrupa otomobil endüstrisindeki düşük aktivite, motorlu taşıtlar ve bazı ara malların imalatı ile bağlantılı endüstrileri etkilemeye başlamıştır.

İmalat sektörü açısından ülkenin en önemli zorluğu hammadde temini yönünden kendi kendine yeterlilik konusunda dezavantajlı konumda olmasıdır. Slovenya ortalama olarak yurt içinde tüketilen hammaddelerin % 71'ini ithal etmektedir.

İthal malzemeler ileri teknoloji ürünlerini üretmek için kullandıklarından, ekonominin uluslararası rekabet gücü de bu ithalat bağımlılığından etkilenmektedir.

İmalat sanayi ülkedeki en büyük ve en çok ihracat yapılan sektörlerden biri olduğu gibi aynı zamanda ithalat ve yüksek oranda malzeme, su ve enerji tüketicilerinden ve en büyük atık üreticilerinden de biridir. Slovenya imalat sanayi için yeşil ve döngüsel bir ekonomiye geçiş için eylem planı benimsemiştir.

Öte yandan, sanayi üretiminde katma değeri yüksek ürünlere yönelen Slovenya hi-tech yatırımları ülkeye çekmeye ve sanayi üretimini bu alanda yoğunlaştırmayı hedeflemektedir.

C) Madencilik

Alp Dağları, Panonya Ovası ve Dinarik Dağları arasında yer alan Slovenya'nın doğal zenginlikleri içinde linyit gibi yer altı kaynaklarının yanı sıra ormanlar ve jeotermal sular önemli paya sahiptir.

Slovenya, dünyada veya bölgede önemli bir metal mineral kaynağı üreticisi değildir. Esas olarak demir ve demir dışı cevher ve metaller de dahil olmak üzere büyük minerallerin ithalatçısıdır.

Slovenya'daki mineral kaynaklar terminolojik olarak; enerji, metal ve metal dışı madenler olarak üç bölümde sınıflandırılmaktadır.

Enerji kaynakları; kahverengi kömür (2012 yılına kadar üretim vardı), linyit, petrol ve doğal gaz ile jeotermal enerjidir.

Ülkenin 1,2 milyar ton kömür kaynağına sahip olduğu tahmin edilmektedir. En büyük rezervler Velenje ve Zasavje'de yer almaktadır. 2017 yılında toplam yerli elektrik üretiminin 1/3'ü kahverengi kömür ve linyitten elde edilmiştir. AB'nin dekarbonizasyon hedeflerine ulaşmak için, kömürün aşamalı olarak enerji üretiminden ve kullanımdan kaldırılmasına karar verilmiştir. Zasavje bölgesi ve Trbovlje- Hrastnik madeninin kapatılma tarihi 2021 yılına uzatılmıştır. Savinjsko-Šaleška bölgesi ve Velenje madeni ise Avrupa'nın en büyük ve en modern derin kömür madenciliği alanlarından biridir. Velenje Kömür Madeni'nin yıllık üretimi yaklaşık 3,5 milyon ton linyit kömürü olup üretim tamamen Šoštanj Termik Santralinde (TEŠ) elektrik üretimi için kullanılmaktadır. Kömür üretiminin yıllar içinde azaltılarak TEŠ 6 TPP'nin planlanan kullanım süresi boyunca linyit çıkarımı (2054) öngörülmektedir.

Metallere gelince son yıllarda üretim yoktur ancak Sloven madenleri, 16. yüzyıldan metal cevherlerinin çıkarılmasının sona erdiği 20. yüzyıla kadar Avrupa'da metal cevherlerinin özellikle civa, kurşun ve çinkonun önemli bir tedarikçisiydi. Slovenya'da İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra açılan tek yeraltı madeni olan Žirovski Vrh'deki uranyum madeni 1991'den beri kapanma aşamasındadır. Idrija'da civa cevheri üretimi 1991 yılında sona ermiştir. Mežica'da en son 1994 yılında kurşun ve çinko cevheri çıkarılmıştır. Litija Madeninde 1960'larda kurşun ve çinko üretimi durdurulmuştur. Şu anda ülkede maden üretimi bulunmamaktadır.

Ülkedeki maden dışı metaller; endüstriyel mineraller ve kayalar (bentonit, kuvars kumu, kalsit, endüstriyel dolomit, seramik) inşaat endüstrisi için malzemeler (tuğla kili, doğal taş kalker, tonalit, diğer doğal taşlar), kireç ve çimento endüstrisi için hammaddeler, inşaat malzemeleri - kırma taş (kalker, dolomit, magmatik ve metamorfik kayalar), çakıl ve kum ve deniz tuzudur.

Ülkede kil ve taş gibi endüstriyel ve inşaat minerallerinin çıkarılması hala aktif olup elde edilen ürünlerin çoğunluğu iç piyasada kullanılmaktadır.

D) Enerji

Slovenya'nın enerji politikası hedefleri, düşük karbonlu bir topluma geçişi sağlayarak sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada sürdürülebilir, yeşil, güvenilir ve güvenli bir enerji tedarikini sağlamaktır.

Slovenya, enerjinin verimli kullanılmasına ve yenilenebilir ve düşük karbon kaynaklarının daha fazla kullanılmasına büyük önem verilerek kullanımlarını aşamalı olarak aşamalı olarak durdurarak, fosil enerji kaynaklarının kullanımını ve bağımlılığını mümkün olduğunca azaltmaya çalışmayı planlamıştır.

Sera gazı emisyonlarını azaltma hedefleri doğrultusunda 2030 yılına kadar nihai enerji tüketiminde yenilenebilir enerji kaynakların oranının % 27'ye ulaşması hedeflenmiştir.

İklim sürdürülebilirliği, enerji arz güvenliği ve rekabet gücü ülkenin enerji piyasasının temel zorluğudur.

AB üye devletlerden biri olarak Slovenya, enerji tüketiminde yenilenebilir enerji kaynaklarının ve özellikle elektriğin kullanılmasının artırılması taahhüdünde bulunmuştur.

Ülkedeki enerji kaynakları; jeotermal enerji, hidrolik enerji, güneş enerjisi, rüzgar enerjisi, nükleer enerji, odun ve kömürdür.

2018 yılında Slovenya'daki yerli enerji üretimi 148.000 TJ'dur. Üretimde nükleer enerji (nükleer enerji santrali Krško) %42 ile en büyük payı oluştururken bunu %32 ile yenilenebilir enerji kaynakları (hydropower/windpower/solarpower/biomass) ve %25 ile kömür takip etmiştir.

Nükleer enerji santralinde(Krško) üretilen enerjinin yarısı yani ikili anlaşma uyarınca Hırvatistan'a gönderilmektedir. 2018 yılında 5.776 GWh elektrik üretilmiştir.

Yerli enerji kaynakları ile Slovenya enerji talebinin % 52'sini karşılarken, geri kalan miktar ithal edilmiştir.

2018 yılında enerji bağımlılığı % 48, enerji verimliliği ise %73,2 olmuştur.

Jeotermal enerji her yerde çok sayıda kaplıcada, tarımda ve bireysel alan ve bölgesel ısıtma için başarıyla kullanılmaktadır.

Hidroelektrik, Slovenya'nın en önemli doğal kaynaklarından biridir. Ülke, Orta Avrupa'daki en iyi hidroelektrik enerji üreticilerinden biridir. Drava, Soşa, Sava akarsuları üzerinde birçok hidro elektrik santrali vardır. Bunlardan bazıları; HPP Dravograd, HPP Fala, HPP Vuzenica, Mariborski otok, Solkan Hydroelectric Power Plant, Plave 2 Hydroelectric Power Plant, Zlatoličje Hydropower Plant' dir.

Petrol ürünlerinin tamamı ithal edilmektedir.

Slovenya'nın kendi doğalgaz kaynağı olmadığı gibi depolama tesisi ya da sıvı doğalgaz (LNG) terminali de bulunmadığı için doğalgaz iletme sistemi ile Avusturya, İtalya ve Hırvatistan'dan doğalgaz ithal etmektedir. Sloven gaz ağı pan-Avrupa gaz iletim sisteminin bir parçasıdır. İletim şebekesinin önemli bir kısmı, iletim şebekesinde gerekli basıncı sağlayan Kidricevo ve Ajdovscina'daki kompresör istasyonlarıdır. Slovenya'da kullanılan doğalgazın %75'i Avusturya'dan ithal edilmektedir. Rusya'dan Batı Avrupa'ya gönderilen doğalgazın üçte biri Avusturya üzerinden Baumgarten'den geçmekte olup Slovenya, Avusturya ile sınırında yer alan Ceršak üzerinden doğalgazı sağlamaktadır.

Sloven ve Hırvat elektrik iletim şebekesi operatörleri akıllı şebekeler alanında eş finansmanı Avrupa'yı Birleştirme Aracı (Connecting Europe Facility-CEF) tarafından yapılan ortak bir proje yürütmektedir. Ayrıca elektrik ticaretinin ve enerji arzının optimizasyonuna ve elektrik bağlantısına katkıda bulunmak üzere Slovenya ve İtalya arasında yüksek gerilim hattı ile Slovenya ile Hırvatistan ve Macaristan arasında yüksek gerilim hatlarına sahip iki elektrik kümesi projesi vardır.

Orman ülkesi olan Slovenya'da odun bir diğer enerji kaynağıdır. Çoğunlukla evlerde ahşap evlerde, özellikle yüzey ısıtması ve sıcak su için kullanılmaktadır. Biyokütle olarak odun çoğunlukla enerji sektöründe (odun yongaları ve ısıtma için paletler) ve kağıt hamuru ve kağıt endüstrisinde kullanılmaktadır.

Güneş ve rüzgar enerjisinin payı daha düşük olmakla birlikte kullanımları önemli ölçüde artmaktadır. Güneş enerjisi santrallerinde elektrik üretimi son birkaç yıldır istikrarlıdır.(Güneş enerji santrallerinden biri Sončni park Zlatoličje'dir)

Slovenya'nın şu anda sadece iki rüzgar türbini (Dolenja Vas Wind Power Plant) olmakla birlikte Altyapı Bakanlığı sekiz rüzgar santrali için ulusal imar planları hazırlamaktadır. Ancak rüzgar enerjisi ve çevre üzerindeki etkileri üzerinde tartışmaları devam etmektedir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

A) Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

İş kültürü Avrupa iş kültürü ile benzerdir.

Slovenya piyasasına girişte en etkili yollardan biri yüz yüze görüşme yapmaktır. Özellikle bir dağıtıcı ya da alıcı ile faks ya da telefon yoluyla değil, yüz yüze bir toplantı yapmak daha etkili olabilmektedir.

İş çevrelerinde yaygın yabancı dil İngilizcedir.

Ülkede bir toplantıya başlarken, bitirirken ya da anlaşmaya varıldığında el sıkışmak adettir. Görüşmelerin başlangıcında kartvizit değişimi yapılır. Kartvizitlerin bir yüzünün İngilizce diğer tarafının ise Sloven dilinde bastırılması uygun olacaktır. Görüşmeler için en az on beş gün öncesinden randevu alınması yaygın olup görüşme saatine dakik olunması beklenilmektedir.

Slovenya'daki çalışma saatleri genellikle 8 - 16 saat arasında olup çalışma saatleri içinde iletişim kurulması, resmi ve dini bayramlar konusunda bilgi sahibi olunması iletişim açısından önemlidir. İlk görüşmelerde genellikle bir karar verilmez.

Tüm anlaşmalar yazılı hale getirilir ve imzalanır.

B) Para Kullanımı

Para birimi Euro'dur. Slovenya, 1 Ocak 2007 itibariyle Euro bölgesine dahil edilmiştir.

Slovenya'da debit card (kart sahibinin hesabından alışveriş tutarını doğrudan düşüren kart) yaygın olarak kullanılmaktadır. Kredi kartlarının kullanımında da sorun yoktur. Visa, en yaygın kabul gören kredi kartı ağıdır, ancak Mastercard, American Express veya diğer küçük ağları kullanarak ödeme yapma veya nakit çekme konusunda sorun olmamalıdır.

Ayrıca kripto paralar ödeme yöntemi olarak kullanılmaktadır. Önceleri belirli alışveriş merkezi sınırları içinde kullanılan bitcoin ödemeleri giderek anılan bölgenin dışında da uygulanmakta ve yaygınlaşmaktadır. Başkentte kafeler, kuaförler gibi küçük işletmelerde de bitcoin ile ödeme başlamıştır.

C) Pasaport ve Vize uygulaması

Slovenya 21 Aralık 2007 itibariyle Schengen Sistemine dahil olmuştur.

Ülkeye girişte, Avrupa Topluluğu vatandaşları için pasaport ya da nüfus cüzdanı yeterlidir.

Diğer ülke vatandaşlarından istenilen belgeler, yasal geçerlilik taşıyan bir pasaport ve Slovenya Büyükelçiliği veya konsolosluklarından alınmış geçici giriş veya oturma vizeleridir.

Vize uygulamasının olmadığı ülke vatandaşları için 90 günü aşmamak ve çalışmamak kaydıyla geçici giriş hakkı mevcuttur.

Slovenya'nın vize ile ilgili uygulamalarına, Slovenya Dışişleri Bakanlığı'nın internet sitesinden ulaşılabilir.

D) Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Devlet idaresinin organizasyonu ve işleyişi hakkında kapsamlı bilgilere kolay erişim için tasarlanmış merkezi web sitesinde tatil günleri

Ulusal ve dini tatil günlerine izleyen linkten erişim mümkündür.
<https://www.gov.si/en/topics/national-holidays/>

2020 yılı için resmi tatil günleri şöyledir:

1-2 Ocak (Yeni Yıl),(13Nisan) Paskalya, 27 Nisan (İşgale Karşı Ayaklanma Günü), 1 Mayıs (İşçi Bayramı) 25 Haziran (Kuruluş Günü) ,25 Aralık (Noel), 26 Aralık (Bağımsızlık Günü)

Bankalar Pazartesi- Cuma günleri 9'dan 5'e kadar çalışır. Bazı bankalar öğlen 1 saat kapalı olabilir.

Resmi Daireler, genellikle Pazartesi-Cuma günleri, saat 09.00-15.00 arası çalışmaktadır. Bazı kurumlar Cuma günleri 14/14.30'a kadar çalışmaktadır.

Büyük mağazalarda, süpermarketlerde ve hipermarketlerde öğle tatili uygulaması yoktur ve pazar günü bazı alışveriş merkezlerinin bazıları sadece 09.00-15:00 saatleri arasında açıktır.

E) Kullanılan Lisan

Resmi dil Slovencedir. Bir güney Slav dili olan Slovence; Hırvatça, Sırpça, Slovakça ve Çekçe'ye benzeyen bir olma özelliğindedir.

İtalyan ve Macar toplumlarının ikamet ettiği bölgelerde İtalyanca ve Macarca'da resmi dil olarak kullanılmaktadır.

F) Ulaşım

Lübliyana ve Maribor'da olmak üzere iki uluslararası havaalanı, Portoroz da ise daha çok küçük uçaklar için kullanılan bir havaalanı bulunmaktadır.

Ayrıca Cerklje'de 1 askeri havaalanı bulunmaktadır.

Diğer taraftan Koper'de ülkenin tek ticari limanı olan Koper limanı faaliyet göstermektedir.

Hâlihazırda Lübliyana Jože Pučnik havalanından THY Havayolları, İstanbul-Ljubljana hattında haftanın her günü tarifeli yolcu seferi düzenlemektedir.

Havaalanlarından şehir merkezine ulaşım taksi veya ekonomik fiyatlı ulaşım hizmeti sunan minibüsler, otobüsler yoluyla sağlanmaktadır.

Ülkede diğer şehirlere otobüs ve tren bağlantıları son yıllarda gelişmeyle birlikte halen zayıftır.

Lisanslı taksilerde ücretler, mesafeye, belediye sınırlarına, açılış tarifesine göre değişkenlik gösterebilmektedir. Yoldan taksi bulunması mümkün olmayıp taksi duraklarına telefon ile ulaşılmaktadır.

G) Yerel Saat

Slovenya, Greenwich'e göre 1 saat ileridedir (GMT + 1). Yaz saatine geçilen dönemde 2 saat ileridedir (GMT+2).

H) Yerel Ölçü Birimleri

Ülkede metrik sistem kullanılmaktadır.

i) Telefon Kodları

Slovenya ile telefon ya da faks yoluyla iletişim kurmak için öncelikle uluslararası telefon kodu +386 tuşlandıktan sonra 8 haneli telefon numarası girilir.

J) Konaklama

Başkent Lübljana'da yaygın bir otel ağı bulunmakta olup, oteller diğer AB ülkelerindekilerle aynı kalitededir. Lübljana'da sadece bir beş yıldızlı otel vardır. Otel fiyatları fuar, seminer, kongre vb. etkinlikler döneminde oldukça yüksek olduğu gibi çoğu zaman yer bulmakta da sorun yaşanabilmektedir. Bu nedenle rezervasyonların en az onbeş gün öncesinden yapılması faydalıdır.

Otel sayısındaki azlığa rağmen artan turist sayısına bağlı olarak son yıllarda pek çok dairenin renove edilip booking.com vb. siteler üzerinden kiraya verilmesi yaygınlaşmıştır.

Şehirlerde ve havaalanlarında acentelerden araç kiralanabilir. Araç kiralamak için en az 21 yaşında olmanız ve en az iki yıl ehliyetinizin olması gerekir. Bazı acenteler 21 ile 25 yaş arasındaki genç sürücüler için ilave ücret talep etmektedir.

Avto moto zveza Slovenije - AMZS, 24 saat yardım ve çekme hizmeti sunmaktadır. Otoyollarda her 30 km de bir 24 saat hizmet veren benzin istasyonları bulunmaktadır. Otoyollarda hız sınırı 130 km dir.

Ülkeye seyahat öncesinde konaklama, hava durumu, pratik bilgiler v.b. konularla ilgili bilgi için Slovenya'nın resmi turizm sitesi <https://www.slovenia.info/en> üzerinden bilgi edinilebilir.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Slovenya, Dünya Bankası 2020 Doing Business Raporuna göre iş yapma kolaylığı sıralamasında dünyadaki 37. ekonomidir. Yabancı yatırımlar için cazip bir pazardır.

A) Şirket Türleri

Şirketlerin kuruluşu, yönetimi ve organizasyonu, AB mevzuatı ile tamamen uyumlu olan Şirketler Kanunu ile düzenlenir.

Şirketler Yasasında izin verilen şirket türleri;

- Kolektif şirket (družba z neomejeno odgovornostjo-d.n.o.)
- Adi komandit şirket (komanditna družba-k.d.)
- Limited şirket (družba z omejeno odgovornostjo-d.o.o)
- Anonim şirket (delniška družba)
- Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket (komanditna delniška družba-k.d.d.)
- Avrupa şirketi (evropska delniška družba/ Societas Europaea-SE)'dir.

Slovenya'daki çoğu şirket limited şirket veya anonim şirket şeklinde örgütlenirken, ortaklıklar o kadar yaygın değildir. Gerçek kişiler, ticari faaliyetlerini bağımsız tüccarlar olarak yürütebilirler (samostojni podjetnik-s.p.).

Slovenya'da bir ticari işletme kuran yabancı şirketlerin en yaygın olarak başvurduğu yöntem, bir limited şirket veya şube kurmaktır.

Tüm şirket türleri, herhangi bir yerli veya yabancı gerçek veya tüzel kişi tarafından kurulabilmektedir. Kanun, belirli bir şirket türü için en az ve en fazla kurucu sayılarını tanımlamıştır. Usulsüzlüğü önlemek adına bu alanda belirli kısıtlamalar uygulanmaktadır.

Şirketler Kanunu'nun 10 uncu maddesinde kurucu veya ortak olamayacaklar tanımlanmıştır. Bunlardan bazıları; son 5 yıl içinde bazı suçlardan (mülkiyet ihlali, çevre ve doğal kaynaklar, çalışma ve sosyal güvenlik, ekonomi aleyhine işlenen suçlar gibi) hükümlü olanlar, bilanço vermeyen veya borcunu ödemeyenlerin listesinde % 25 pay sahibi olan kişiler, kaçak işçi çalıştıran ve işçi ücretlerini ödemeyen kişilerdir.

Limited şirket kurucularının en az bir gerçek veya tüzel kişi olması ve ortak sayısının elliyi aşmaması gerekmektedir. Slovenya'da bir limited şirket (d.o.o) kurmak için 7.500 Euro başlangıç sermayesi gerekmektedir. Kuruluş sermayesi veya taban sermaye katkısı nakit olarak veya nakit dışı bir katkı olarak ödenebilir. Gayri nakit katkısı, menkul, gayrimenkul, hak veya herhangi bir diğer nakit dışı varlık içermektedir. Başvuruda bulunmadan önce nominal sermayenin en az dörtte biri sağlanmalı ve garanti edilen tüm katkıların toplam değeri en az 7.500 EUR olmalıdır.

Ortaklar ya da tek kişilik şirketlerde söz konusu kişi ana sözleşmeyi veya kuruluş belgesini imzaladığında şirket kurulur ve mahkeme sicil kaydına giriş yapıldıktan sonra tüzel kişi haline gelir.

Şirketin mahkeme kaydı aşağıdaki belgelerle birlikte yapılmalıdır;

- birçok ortak olması durumunda şirket ortak sözleşmesi, bir kişilik şirkette ise kuruluş belgesi ve noter onaylı karar defteri,
- ortakların ve şirketteki payların listesi,
- şirkete müdür atanmasına ilişkin karar,
- ana sermayenin aynı sermaye olması halinde bunların bulunduğu rapor,
- nakdi payların bankaya yatırıldığına dair dekont ve şirketin bu parayı kullanabileceğine dair banka beyanı,
- yönetim kurulu üyelerinin noterde düzenlenmiş imza örnekleri,
- mahkeme ücretinin ödendiğine dair makbuz,
- ortakların veya vekillerinin kimlik belgeleri (tüzel kişilerde temsilcinin)

B) Şirket Kurma Prosedürleri

Slovenya'da ikamet etmeyenlerin Slovenya'da bir iş kurmaya başlamadan önce bir Sloven vergi numarası alması gerekmektedir.

Ülkedeki yatırım ortamı, şirket türleri, şirket, şube kurma prosedürleri, sosyal güvenlik yükümlülükleri, vergi sistemi, yatırım teşvikleri vb. hakkında ayrıntılı bilgiye aşağıdaki linkten ulaşabilmektedir:

<https://www.investslovenia.org/>

Şube Açmak

Şube, şirket merkezinden farklı bir konumda olan bir şirketin parçasıdır. Bununla birlikte, bir şube tüzel bir kişilik değildir, ancak ana şirket tarafından gerçekleştirilen tüm faaliyetleri yerine getirebilmektedir. Yabancı bir şirketin şubesi, ana şirketin, merkezinin ve şubenin kayıtlı adının kullanılabilmesi için bir yabancı şirket adına tüm faaliyetlerini gerçekleştirebilir. Slovenya'da şube açmak için ise noter aracılığıyla yetkili mahkemeye kayıt yaptırmak gerekmektedir. Söz konusu başvuru için ayrıca, ana şirketin sicil kaydı örneği, yönetimin şube açmak konusundaki yazılı kararı, kuruluş anlaşmasının noter onaylı örneği ve ana şirketin son yıla ait kısa faaliyet raporunun ibraz edilmesi gerekmektedir.

Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu üçüncü ülkelerden şirketler merkez ofisin bulunduğu ülkede en az iki yıl boyunca kayıtlı olmaları şartıyla şube açabilirler.

Temsilcilik Açmak

Temsilcilik ayrı bir tüzel kişiliğe sahip değildir. Ana şirketin, başka bir yerde veya başka bir ülkede bulunan bir parçasıdır. Genellikle ana şirketin hizmetlerinin veya ürünlerinin reklamını yapmak ve pazarlamak için kullanılır. Temsilcilik ofisi sadece ana şirketin faaliyet alanındaki ticari faaliyetleri gerçekleştirebilir. Tüzel kişi olmadığı için, şirket tescili için sermaye gerektirmez.

C) Sosyal Güvenlik Uygulamaları

Slovenya'da, işveren, çalışanı zorunlu emeklilik, malullük, sağlık ve işsizlik sigortası için kaydettirmelidir. Zorunlu sosyal sigortalar için yetkili makam Slovenya Sağlık Sigortası Enstitüsü'dür.

Slovenya'da sosyal güvenlik, tüm çalışanlar ve tacirler tarafından sosyal güvenlik sistemine ödenen katkılara dayanır. İşveren ve çalışan tarafından ödenen katkı payları Sosyal Güvenlik Katkısı Ödeme Yasası (Social Security Contributions Payment Act) uyarınca hesaplanmaktadır.

Slovenya'daki sosyal güvenlik katkı payları, işveren ve çalışanlar tarafından brüt maaşları üzerinden hesaplanmaktadır. Zorunlu sigorta kapsamında yer alan dört grup risk; emeklilik, sağlık, işsizlik ve doğum iznidir.

Zorunlu sosyal sigorta ödemeleri kapsamında toplam çalışan katkısı oranı %22.10, işveren katkı payı % 16.10 olup işçi ve işveren payları aşağıda yer almaktadır.

- emeklilik primi (İşçi % 15,50-İşveren % 8,85)
- sağlık sigortası primi (İşçi% 6,56- işveren % 7,09),
- işsizlik primi (İşçi %0,14, işveren %0,06)
- doğum izni; (İşçi %0,10-İşveren% 0,10)

Slovenya ile Türkiye arasında ikili Sosyal Güvenlik Anlaşması henüz imzalanmamıştır.

D) Bankacılık Mevzuatı

Slovenya 1 Ocak 2007 tarihinden itibaren avroya geçen AB ülkelerinden birisidir. Avroya geçişle Avrupa Merkez Bankaları Sistemi'ne uyum sağlamış ve Avrupa Merkez Bankası'nın yetkileri tanınmıştır. AB para politikaları Avrupa Merkez Bankası tarafından yürütülmektedir.

Slovenya'da Faaliyet Gösteren Bankalar

Slovenya Merkez Bankası, Banka Slovenije'dir.

Bankacılık sisteminde 3 tür banka vardır ;

- Bankalar
- Tasarruf Bankaları
- Resmi Kredi Kuruluşları

Slovenya'da faaliyet gösteren 12 adet banka bulunmakta olup bunların en önemlileri NLB d. d., Nova KBM d. d. Abanka d. d, Unicredit banka Slovenija d.d, Banka Intesa Sanpaolo d. d. Sberbank banka d. d ve Banka Sparkasse d. d.'dir.

Tasarruf Bankaları; Delavska hranilnica d.d., Hranilnica LON d.d., Kranj, Primorska hranilnica Vipava d.d'.dir.

Resmi Kredi Kuruluşlarının listesi Banka Slovenije sitesinde yer almaktadır.

E) Vizeler

Seyahat Vizesi

Umuma Mahsus Pasaport hamilleri vizeye tabidir. Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri ise 180 gün içinde 90 günü aşmamak kaydıyla, Slovenya'ya yapacakları seyahatlerinde vizeden muaftır.

İstanbul'dan yapılan Slovenya vizesi başvurularında Macaristan Konsolosluğu yetkili kılınmıştır.

Çalışma ve Oturma İzinleri

Slovenya göç mevzuatında Avrupa Topluluğu rejimine tabi olan yabancılar ile genel göçmenlik kurallarına tabi olan yabancılar arasında ayırım bulunmaktadır.

AB üyesi devletlerin vatandaşları:

AB üyesi diğer devletlerden, Avrupa Ekonomik Bölgesinden veya İsviçre'den gelen ve Avrupa Topluluğu rejimine tabi olan vatandaşlar için çalışanlar ya da serbest meslek sahipleri için çalışma izni gerekmemektedir. Bu kişiler, Slovenya vatandaşları ile aynı işçilik haklarına sahiptir.

AB üyesi olmayan devletlerin vatandaşları:

AB üyesi olmayan ülkelerden gelen tüm yabancılar, Slovenya'da ikamet etmek ve çalışmak için tek bir izin almalıdır. Bunun için tek bir başvuru yapılır, yani ilk önce çalışma izni alınmasına gerek yoktur.

Çalışma iznine başvurma ve bu belgeyi alma prosedürü yaklaşık 60 gün sürmektedir. Başvurular Slovenya Cumhuriyeti Diplomatik Misyon veya Konsolosluklarına yapılmaktadır.

Başvurular incelenmek üzere Slovenya Cumhuriyeti idari birimine gönderilir. Tek ikamet ve çalışma izninin verilmesinden sorumlu idari birim, resen, tek ikamet ve çalışma izni konusunda Slovenya İstihdam Servisi'nin rızasını alarak başvuruyu sonuçlandırmaktadır.

Tüm koşullar yerine getirildiğinde, idari birim bir izin verir ve bunu yabancı işçiye teslim edildiği diplomatik misyona veya konsolosluğa geri gönderir.

Tek izin hakkında daha fazla bilgiyi aşağıdaki web sitesinde bulabilirsiniz: <https://infotujci.si/en/third-country-nationals/employment/>

Çalışma izni ve maaşlı işçi çalıştırma izni hakkında ayrıntılı bilgiye; <http://eugo.gov.si/en/starting/how-can-non-eu-nationals-start-a-business-in-slovenia/> linkinden ulaşabilmektedir.